

Így élte meg családunk az 1947. évi lakosságcserét

Készítette: Sipiczki Annamária

„Múlt nélkül nincs jövő, s mennél gazdagabb a múltad, annál több fonálon kapaszkodhatsz a jövőbe”

Babits Mihály

„A második világháború végén a határon túli magyarság magára maradt a megtorlásra éhes és homogén nemzetállamot akaró szomszéd államokban. Így ismét kétszázezren menekültek el szülőföldjükről.

A győztesek közé tartozó Csehszlovákiában a németek mellett a magyarokat is kollektív bűnösnek nyilvánították, s meg akartak szabadulni tőlük. Megtagadták az állampolgárságot azoktól, akik nem voltak hajlandók magukat szlováknak vallani.

Miután a nagyhatalmak a magyarok kiűzésébe nem egyeztek bele, Csehszlovákia Magyarországot, lakosságcserére szorította. Ennek keretében mintegy 120-130 000 magyart telepítettek ki és mintegy 75 000 magyarországi szlovák költözött Csehszlovákiába.

77 éve, 1946. február 27-én írták alá a magyar-csehszlovák lakosságcsere-egyezményt.

A lakosságcsere 1947. április 12-én kezdődött és 1949. június 5-én fejeződött be, a vasúti szerelvények az első időszakban naponta szállították a kijelölt családokat Magyarországra.

A Felvidéki magyarok vagyonuk töredékét vihették magukkal, s azt se mindenki. A kitelepítetteken kívül a retorzióktól való félelem miatt, sokan batyuval a hátukon menekültek Magyarország felé.” (1)

„A 60. évforduló kapcsán Czuczor József *„Czuczorok határon innen és túl...”* Nyíregyháza 2007. munkájára támaszkodva került a felirat a helyi Polgármesteri Hivatal bejáratánál lévő emléktáblára, mely szerint: „közel 300 felvidéki család talált otthonra Nagybánhegyesen”. (2)

2017 évben a Nagybánhegyesi Református Templomért Alapítvány által végzett levéltári kutatások alapján, pontosan 345 család került Nagybánhegyesre, 4 különböző településről.

A fent említett, 2007-ben megjelent könyv szerint:

„Alsószeliről 12 településre 104 családot telepítettek át, ebből 13 család került Nagybánhegyesre.

Garammikoláról 2 településre 40 családot telepítettek át, ebből 19 család került Nagybánhegyesre.

Negyedről 19 településre 345 családot telepítettek át, ebből 7 család került Nagybánhegyesre.

Vágfarkasdról 9 településre 277 családot telepítettek át, ebből 233 család került Nagybánhegyesre”. (2) /Nagybánhegyesi Református Templomért

Alapítvány 2017. 117. oldal./ " Ez utóbbi adatsor egészült ki egy másik forrásmunkával összevetve, mely László Péter " Fehérlaposok " könyve, ahol Vágfarkasdról már 20-22 magyarországi településre való szétszakadásról van szó. Nagybánhegyest érintően közel azonos az adat, 230 családot említ."

A Levéltárban talált lista szerint, ahol már nem csak a családok száma van megnevezve, hanem a családtagokkal együttesen kitelepülők létszáma, összesen a vidékről beszervezettekkel együtt: 2029 fő volt, míg a Felvidékről betelepítettek létszáma összesen 1151 fő volt.” (2)

Az én édesanyám Takács Annamária, szülői ága is érintett volt a lakosságcserében, ami fontos állomása a családjunk történetének, mert hozzá tartozik a múltunkhoz, ha ez az egész nem történt volna meg, akkor az anyukám és én most nem léteznénk.

Az én anyai nagyapám, Takács László volt érintett a történetben, mert az ő anyukáját és testvéreit, valamint férjét és annak családtagjait telepítették át. Tatám akkor 7 hónapos volt, bátyja pedig 3 éves. Negyeden születtek, ahogy a család többi tagja is. Anyukámnak a mamája, Takács Lászlóné sokat mesélt erről, tőle származnak azok az emlékek, amiről tudunk.

Dédmama - Takács Lászlóné

Sajnos a dédapám nem tudta feldolgozni, hogy a jószágokat, gabonát, földet, házat és minden egyebet ott kellett hagynia, és csupán csak annyit vinni magukkal, mint amennyi egy vagonba belefér. Nagybánhegyesre költözésük után 1 évet élt még, nem tudta elfogadni a környezetét, hiányzott neki szülőfaluja, végül belehalt a bánatba.

Takács László 1908-1948

Az elbeszélések szerint, talán 1 héten keresztül utaztak Magyarországra, az első állomás, ahol kiszállhattak volna a dunántúli Szajk volt, de az én dédmamámnak, Takács Lászlónénak nem tetszett a falu, ezért nem maradtak ott. Az ő anyukája ott maradt. Azóta is laknak ott rokonaink, mert a dédmamám anyukája később újra férjhez ment, gyerekei születtek és a dédmama halála után nem tartották a kapcsolatot tatámékkal.

Végül aztán a Takács család tagjai- Takács Mihályné nagymama, fia Takács László és felesége, Kocsis Anna (az én dédmamám) és gyermekeik László és Gyula (az én tatám), kisebbik fia Takács József, valamint leánya Takács Mária férjével Hanzelik Lászlóval és gyermekeikkel, Lászlóval és Ilonával - Nagybánhegyesen telepedtek le.

Hanzelik Ilona és testvére, Hanzelik László

Dédmama (Takács Lászlóné), és sógornője Hanzelik Lászlóné (Takács Mária) a számukra kiírt ház udvarán.

Dédmama a helyi termelőszövetkezetben kezdett dolgozni, tatám Nagybánhegyesen járt általános iskolába.

Nagyapám (Takács Gyula) az első unokatestvéreivel

Nagyapám, Takács Gyula a középiskolát már Budapesten végezte el, és ebben az időszakban hazafelé jövet a vonaton ismerkedett össze nagymamámmal. Mamám, Rimovszki Katalin Nagybánhegyesen született a szlovák Rimovszki családban. Szlovák iskolába járt, és otthon is csak szlovákul beszéltek.

Anyukámnak mesélte az anyai mamája - Zsilák Mária -, hogy nekik is lehetőségük lett volna kiköltözni Szlovákiába, ám a bátyja - Zsilák Pál - és ő nem akartak, viszont az öccsük Zsilák András bácsi igen. Zsilák András ott alapított családot, akik minden évben többször hazalátogattak Nagybánhegyesre. Anyukám a szüleivel is sokszor volt kint náluk Zsigárdon. Sajnálatos módon már egyre ritkábban tartjuk velük a kapcsolatot.

Ürge Gáborné született, Zsilák Mária és fiai

A negyedi rokonaink már nem élnek, ők is nagyon sokszor meglátogattak minket. Az emlékek és az elbeszélések alapján a mai napig próbáljuk megkeresni azt a házat, ahol laktak, a Negyeden a széles Vág partján.....

Sajnos a mi családjunk áttelepítési papírjai nincsenek meg, de Takács Máriaé (Hanzelik Lászlóné) még a mai napig sértetlenek. Emléküket és elbeszéléseiket az évfordulók alkalmával mindig felidézzük.

Sipiczki Annamária

Nagybánhegyes

Irodalomjegyzék:

1. Boronkai Szabolcs- Kaposi József-Katona András-Száray Miklós: Történelem 12. Oktatási Hivatal 2020.- 50.oldal
2. Nagybánhegyesi Református Templomért Alapítvány:„70 éve történt egy Kárpát-medencei faluban” Dokumentumgyűjtemény, 117.oldal

Fotók a család tulajdonában.